СЕРІЯ «Право»

УДК 340.12.12:342.737

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2021-2\(2\)-72-85](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2021-2(2)-72-85)

Романенко Євген Олександрович доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, Президент Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, Проректор з наукової роботи, Національний авіаційний університет, проспект Любомира Гузара, 1, м. Київ, 03058, тел.: (063) 951-78-55, e-mail: poboss1978@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2285-0543>

ПРАВОВИЙ ЗМІСТ СТРАТЕГІЇ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ НА 2022–2025 РОКИ

Анотація. Відмічено, що ефективна система державного управління є однією з основних передумов демократичного врядування, що ґрунтується на принципах верховенства права.

Відмічено, що одними із основних завдань Стратегії реформування державного управління є реорганізація міністерств, створення директоратів із формування державних політик та стратегічного планування, залучення на державну службу фахівців шляхом прозорих конкурсів. На сьогоднішній день створено понад 80 таких директоратів та прийнято на роботу понад 900 висококваліфікованих державних службовців. Зусиллями фахівців, що були відібрані на посади до створених в міністерствах директоратів, підготовлено понад 70 документів у сфері державної політики (стратегій та концепцій щодо реформ у різних галузях) та понад 100 законопроектів.

Обґрунтовано, що завдання реформи управління державними фінансами у складі системи державного управління визначені Стратегією реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142.

Зазначено, що для розбудови підзвітності реформа державного управління має на меті створення організаційних структур та внутрішніх бізнес-процесів, які сприятимуть ефективному управлінню та найбільш результативному використанню ресурсів. Це означає, що державний апарат виконуватиме тільки ті функції, які не може краще виконати ринок, а також що це відбуватиметься на правильному управлінському рівні. У цьому контексті міністерства мають зосередитися на розробці політики, делегуючи впровадження політики та управління державною власністю підлеглим органам або органам місцевого

самоврядування.

Актуалізовано, що потребу у перегляді чинної процедури утворення та припинення центральних органів виконавчої влади. Зокрема, у разі припинення центральних органів виконавчої влади через відсутність чітко визначеного механізму правонаступництва виникають проблемні питання, пов'язані з передачею майнових зобов'язань органу, що припиняється, а також забезпеченням належного виконання функцій, що передаються іншому органу.

Ключові слова: право, система органів виконавчої влади, надання адміністративних послуг, Стратегія реформування державного управління України на 2022—2025 роки, адміністрування податків, система державних закупівель, внутрішній аудит, облік та звітність.

Romanenko Yevhen Oleksandrovych Doctor of Science in Public Administration, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, President of the Ukrainian Assembly of Doctors of Science in public administration, Vice-Rector for Research, National Aviation University, 1 Lubomyr Husar Avenue, Kyiv, 03058, tel. : (063) 951-78-55, e-mail: poboss1978@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2285-0543>

LEGAL CONTENT OF THE STRATEGY OF PUBLIC ADMINISTRATION REFORM OF UKRAINE FOR 2022–2025

Abstract. It is noted that an effective system of public administration is one of the main prerequisites for democratic governance, based on the principles of the rule of law.

It is noted that one of the main tasks of the Public Administration Reform Strategy is the reorganization of ministries, the creation of directorates for the formation of public policies and strategic planning, the recruitment of specialists to the civil service through transparent competitions. To date, more than 80 such directorates have been established and more than 900 highly qualified civil servants have been hired. Through the efforts of specialists who were selected for positions in the directorates established in the ministries, more than 70 documents in the field of public policy (strategies and concepts for reforms in various areas) and more than 100 bills were prepared.

It is substantiated that the tasks of public financial management reform as part of the public administration system are defined by the Strategy of Public Financial Management System Reform for 2017-2020, approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 8, 2017 № 142.

It is noted that in order to build accountability, public administration reform aims to create organizational structures and internal business processes that will contribute to effective management and the most efficient use of resources. This means that the state apparatus will perform only those functions that the market cannot perform better, and

that this will take place at the right management level. In this context, ministries should focus on policy development, delegating policy implementation and management of state property to subordinate bodies or local governments.

It was emphasized that there is a need to revise the current procedure for the formation and termination of central executive bodies. In particular, in the event of termination of central executive bodies due to the lack of a clearly defined succession mechanism, problematic issues arise related to the transfer of property obligations to the terminated body, as well as ensuring proper performance of functions transferred to another body.

Keywords: law, system of executive bodies, provision of administrative services, Strategy of public administration reform of Ukraine for 2022-2025, tax administration, system of public procurement, internal audit, accounting and reporting.

Постановка проблеми. Реформа державного управління є однією з основних реформ у країнах з перехідною економікою, що здійснюють комплексні реформи у різних сферах державної політики. Дієва система державного управління є одним з основних факторів конкурентоспроможності держави та передумовою європейської інтеграції.[1] Ефективна діяльність Кабінету Міністрів України щодо формування державної політики у різних сферах можлива за наявності професійної, результативної, ефективної та підзвітної системи центральних органів виконавчої влади. Зниження адміністративного навантаження державного регулювання, покращення якості надання адміністративних послуг, забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій покращує позиції держави у світових рейтингах конкурентоспроможності.[2] Крім того, ефективна система державного управління є однією з основних передумов демократичного врядування, що ґрунтується на принципах верховенства права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правовий зміст Стратегії реформування державного управління України на 2022—2025 роки досліджували: В. Гурковський, В.М. Козаков, О. Копиленко, О. Зайчук, К. Бабенко, М. Савчин, П. Седугін та інші вітчизняні та міжнародні науковці в галузі права і державного управління.

Метою статті є аналіз процесу розвитку реформи державного управління у процесі реалізації Стратегії реформування державного управління України на 2022—2025 роки.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап реформи державного управління розпочався з набрання чинності у травні 2015 р. Закону України «Про державну службу», прийняття у червні 2016 р.[3] першої редакції Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року[4] та підписання у грудні 2016 р. Угоди про фінансування між Урядом України та Європейською Комісією щодо підтримки комплексної реформи державного управління в Україні.[5]

Згідно з показниками Індексу світової конкурентоспроможності Світового економічного форуму за 2016 рік Україна посідала 130 місце серед 140 країн у категорії «ефективність уряду», 98 місце в категорії «прозорість формування державної політики» та 87 місце в категорії «тягар державного регулювання». У рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу» у 2016 році Україна зачла 83 місце (серед 189 країн). Одним з результатів неефективності системи державного управління України був найнижчий в Європі показник ВВП на душу населення.[4]

Система державного управління в Україні не відповідала потребам держави у проведенні комплексних реформ у різних сферах державної політики та її європейському вибору, а також європейським стандартам належного управління державою. У 2018 році експерти Програми підтримки вдосконалення врядування та менеджменту (SIGMA) провели оцінку стану державного управління, а Рахункова палата провела аудит комплексної реформи державного управління, за результатами яких з урахуванням накопиченого досвіду та консультацій із заінтересованими сторонами цю Стратегію оновлено.

Індикатором ефективності систем державного управління є позиція держави у відповідних міжнародних рейтингах. Згідно з показниками Індексу глобальної конкурентоспроможності (за 2018 рік) Україна займла 110 місце (серед 140 держав) у категорії “державні інституції”, 49 місце в категорії “бюджетна прозорість”, 82 місце в категорії “тягар державного регулювання”. У рейтингу Світового банку “Ведення бізнесу” позиції України є кращими - у загальному рейтингу в 2018 році Україна займає 71 місце, у сфері відкриття бізнесу Україна піднялася з 70 місця у 2015 році до 56 місця у 2018 році. Покращення позицій України свідчило про успішність реалізації Стратегії.[4]

З урахуванням європейського рейтингу та європейської перспективи України Стратегія реформування державного управління була оновлена згідно з європейськими стандартами належного адміністрування з питань трансформації системи органів державного управління. Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода про асоціацію), ця Стратегія ґрунтується на спільних цінностях, а саме: дотриманні демократичних принципів, верховенстві права, належному врядуванні. У статті 3 Угоди про асоціацію належне врядування визначається як один з основних принципів для посилення відносин між сторонами. Україна продовжуватиме політичні, соціально-економічні, законодавчі та інституційні реформи, необхідні для ефективної реалізації Угоди про асоціацію. З огляду на важливість реформи державного управління для України до розроблення цієї Стратегії залучено заінтересовані сторони.

Європейські стандарти належного адміністрування сформульовані в документі SIGMA “Принципи державного управління”, який містить систему

принципів і критеріїв оцінки державного управління (далі - Принципи державного управління). Структура цієї Стратегії відповідає Принципам державного управління, розробленим SIGMA у тісній співпраці з Європейською Комісією, та визначає основні вимоги до системи органів державного управління. Принципи державного управління сформульовані на основі міжнародних стандартів і вимог, а також належних практик держав - членів ЄС та/або держав Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Принципи державного управління визнані деякими державами як перелік стандартів та система принципів і критеріїв для проведення оцінки реформ державного управління.

Стратегія з урахуванням Принципів державного управління визначає такі напрями реформування:

- формування і координація державної політики (стратегічне планування державної політики, якість нормативно-правової бази та державної політики в цілому, включаючи вимоги щодо формування державної політики на основі ґрунтового аналізу та участь громадськості);
- модернізація державної служби та управління людськими ресурсами;
- забезпечення підзвітності органів державного управління (прозорість роботи, вільний доступ до публічної інформації, організація системи органів державного управління з чітким визначенням підзвітності, можливість судового перегляду рішень);
- надання адміністративних послуг (стандарти надання та гарантії щодо адміністративних процедур, якість адміністративних послуг, електронне урядування);
- управління державними фінансами (адміністрування податків, підготовка та виконання державного бюджету, система державних закупівель, внутрішній аудит, облік та звітність, зовнішній аудит).

Мета та завдання реформи управління державними фінансами у складі системи державного управління визначені Стратегією реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142.[6]

Дія Стратегії реформування державного управління не поширюється на реформування місцевого самоврядування, що здійснюється відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333, плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 р. № 688, Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385, та плану заходів на 2018-2020 роки з реалізації Державної

стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 вересня 2018 р. № 733.

Крім того, дія Стратегії реформування державного управління також не поширюється на судовий нагляд та перегляд рішень органів державного управління, оскільки реформа адміністративного судочинства є невід'ємною частиною комплексної судової реформи. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки схвалена Указом Президента України від 20 травня 2015 р. № 276.

Анліз Звіту про виконання у 2020 році Стратегії реформування державного управління України показав, що Стратегія містить 21 результативний індикатор та 69 заходів, з яких на сьогоднішній день виконані 51 (74 %). У 2020 році виконувалися 28 заходів, з них виконані 25 (89 %). Решта заходів знаходяться в процесі виконання.

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за 21 індикатором, з яких у 2020 році досягнуто повністю 15 (71 %), 6 - не досягнуто.

Загальна координація реалізації Стратегії здійснюється Координаційною радою з питань реформування державного управління² (далі - Координаційна рада). До її складу входять представники органів виконавчої влади, Верховної Ради України, Офісу Президента та громадянського суспільства, що забезпечує ефективну координацію та сприяє відкритості і прозорості у впровадженні Стратегії. До участі у засіданнях також запрошуються міжнародні партнери, інші заінтересовані сторони. Від моменту утворення відбулось 22 засідання Координаційної ради, з них у 2020 році проведено 6 засідань. На своїх засіданнях Координаційна рада розглядала стан

виконання Стратегії, структури міністерств, цілі та концепції політик, обговорювала проект концепції реформування класифікації посад та оплати праці на державній службі та ряд інших питань.

Крім цього, у рамках Угоди про фінансування реформи державного управління відбуваються регулярні зустрічі з обговорення стану реформи у форматі Стратегічного діалогу Україна-ЄС. У 2020 році відбулось дві таких зустрічі, під час яких з європейською стороною були обговорені хід реалізації реформи, успіхи та виклики у її впровадженні.

Однак минулий рік не обійшовся без викликів. Серед них на початку березня 2020 року було призначено новий склад Уряду України і відповідно змінилися структура Уряду - деякі міністерства та центральні органи виконавчої влади було реорганізовано. Це вплинуло на такі процеси як створення директоратів та розвиток інституційного потенціалу.

Але найбільшим викликом у впровадженні реформи державної служби стало поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі - COVID-19) та запровадження відповідних карантинних заходів. Зокрема відповідно до прийнятих Парламентом

змін до Закону України «Про державну службу» булоти тимчасово призупинено проведення конкурсних процедур на посади державної служби та запроваджено на період дії карантинних заходів процедури добору.

Як і в попередні роки, у 2020 році фінансування Стратегії реформування державного управління відбувалося з Державного бюджету та за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги. Найбільша частка фінансування забезпечена через бюджетну програму “Підтримка реалізації комплексної реформи державного управління”.

У Законі України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» за бюджетною програмою «Підтримка реалізації комплексної реформи державного управління» передбачено видатки в обсязі 459 161 200 гривень.

Із зазначених коштів у 2020 році з нарахуваннями розподілено 458 610 500 гривень. Крім окремої бюджетної програми щодо реформування державного управління, в державному бюджеті України на 2020 рік було передбачено ряд інших бюджетних програм, що спрямовані на досягнення завдань Стратегії реформування державного управління, а саме “Електронне урядування”, “Професійне навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування”, “Адаптація системи управління персоналом державної служби до стандартів ЄС”, “Національна програма інформатизації”, субвенції місцевим бюджетам на підтримку розробки ЦНАП.

Відповідно до укладеної у 2016 році Угоди між Урядом України та Європейською Комісією про фінансування програми “Підтримка комплексного реформування державного управління в Україні” (ENI/2016/039-569) (далі - Угода) Європейський Союз надає Уряду України бюджетну підтримку. Кошти від ЄС зараховуються безпосередньо до державного бюджету та не є цільовими коштами для підтримки реформування державного управління. Обсяг фінансування РДУ з державного бюджету визначаються в рамках щорічного процесу прийняття бюджету на наступний рік.

Зазначеною угодою передбачено отримання фіксованих та обумовлених траншів. Щорічна фіксована частина складає 5 млн. євро. Розмір обумовленої частки траншу залежить від виконання визначених в угоді індикаторів на відповідний рік. Отримання траншу та визначення його розміру відбувається за результатами оцінювання стороною ЄС звіту про виконання індикаторів, який готує українська сторона.

У 2020 р. завдяки досягнення індикаторів, визначених Угодою на 2019 рік, забезпечено надходження до бюджету 11,5 млн. євро бюджетної підтримки, на додаток до 37,6 млн. євро такої підтримки, отриманої у попередні періоди в рамках Угоди. Таким чином за 4 роки дії Угоди до державного бюджету надійшло 49,1 млн. євро. Ця сума у 2021 році збільшиться після чергового траншу за підсумками досягнення індикаторів, визначених Угодою на 2020 рік.

Одними із основних завдань Стратегії реформування державного управління є реорганізація міністерств, створення директоратів із формування державних

політик та стратегічного планування, залучення на державну службу фахівців шляхом прозорих конкурсів. На сьогоднішній день створено понад 80 таких директоратів та прийнято на роботу понад 900 висококваліфікованих державних службовців. Зусиллями фахівців, що були відібрані на посади до створених в міністерствах директоратів, підготовлено понад 70 документів у сфері державної політики (стратегій та концепцій щодо реформ у різних галузях) та понад 100 законопроектів. До них відносяться такі важливі документи, як: - Національна транспортна стратегія на період до 2030 року, Концепція реалізації державної політики розвитку українських е-інфраструктур до 2023 року та план заходів до неї, Стратегії розвитку у сфері інноваційної діяльності на період до 2030 року, Концепція розвитку електронної охорони здоров'я, Стратегія розвитку медичної освіти в Україні,

Стратегія розвитку промислового комплексу України на період до 2030 року, проект Національної стратегії щодо зменшення гендерного розриву в оплаті праці, Концепція реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації, Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні, Концепція розвитку напрямку SmartCity в Україні до 2030 року, Концепція реформування системи оплати праці державних службовців, ініціативи щодо розробки комплексної державної стратегії деокупації Криму, Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки.

У напрямі надання послуг у центрі уваги реформи є безпосереднє покращення якості обслуговування громадян та бізнесу. Щороку мільйони громадян отримують адміністративні послуги. Забезпечення прозорості та передбачуваності процедур державного управління, відкриття державних даних, зменшення бюрократії та надання послуг найбільш зручним та доступним для громадян способом є основними прагненнями в цьому напрямку. Якісні та доступні послуги мають потенціал не тільки покращити імідж держави серед громадян, підприємців та інвесторів, але й значно знизити рівень корупції шляхом усунення можливостей для неї.

Прийнято у першому читанні проект Закону «Про адміністративну процедуру», який встановлює принципи, якими повинні керуватися державні службовці всіх рівнів для забезпечення належного функціонування нової системи здійснення адміністративних процедур. Зокрема законопроектом пропонується визначити єдині та прозорі правила взаємодії між державою та громадянами і бізнесом при здійсненні публічно-владних управлінських функцій; регламентувати процедуру захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб при розгляді скарг в органах влади. А також закріпити: право особи бути вислуханою до прийняття будь-якого індивідуального рішення, що може на неї негативно вплинути; право кожної особи на доступ до матеріалів справи, які її стосуються; зобов'язання адміністративних органів обґрунтовувати свої рішення.

В частині цифровізації адміністративних послуг: надання доступу онлайн до більш ніж 120 адміністративних послуг. Наразі на державному веб порталі адміністративних послуг доступні для отримання 33 послуги. Робота щодо переведення послуг в режим онлайн триває. Проблемою залишається низька популярність електронних послуг.

Запуск в промислову експлуатацію системи “Трембіта”, яка дозволяє електронним реєстрам обмінюватись інформацією в автоматичному режимі, для налагодження ефективної взаємодії між суб’єктами надання адміністративних послуг.

Подальший розвиток мережі центрів надання адміністративних послуг і розширення переліку послуг, які вони надають. Серед останніх нововведень – комплексна послуга, що надає можливість отримати перший паспорт громадянина України разом із номером картки платника податків. Триває робота із запровадження надання соціальних послуг через центри надання адміністративних послуг.

У сфері державної служби та управління людськими ресурсами реформа має на меті забезпечити державні органи висококваліфікованими працівниками, які можуть підтримувати міністрів у розробці ефективної політики. Держава є одним з найбільших роботодавців у країні, тому вона має бути здатною залучати найкращі таланти, які хочуть служити суспільству.

Прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.11.2020 р. № 1414-р «Про підготовку та реалізацію експериментального проекту щодо запровадження системи оплати праці державних службовців на основі класифікації посад».[7] Робота, проведена протягом 2020 року, дозволить впроваджувати прозору та справедливую систему оплати праці державних службовців протягом 2021-2022 років.

Впровадження HRMIS у ЦОВВ, яка забезпечуватиме комплексною та достовірною інформацією про стан державної служби в реальному часі, а також може бути основою для вироблення політики у сфері державної служби в майбутньому.

Оновлення законодавства, яке визначає ефективність роботи системи виконавчої влади - зміни до законів «Про державну службу», «Про Кабінет Міністрів», «Про центральні органи виконавчої влади», зміни до законодавчих актів щодо позбавлення Уряду невластивих повноважень.

Подальші кроки на шляху децентралізації управління у системі ЦОВВ, зокрема щодо розвантаження державних секретарів міністерств шляхом надання їм права з делегування окремих своїх повноважень на нижчий рівень.

Протягом 2020 року продовжувалася широка співпраця з Європейським Союзом та OECD SIGMA з метою сприяння реформі державного управління в Україні. Завдяки тісній співпраці Україна не лише поступово наближається до відповідності Європейським принципам державного управління, а й отримує

відповідну бюджетну підтримку відповідно до досягнутого прогресу у реалізації реформи державного управління.

28 квітня 2021 року на засіданні Кабінету Міністрів України було підтримано проект Закону України “Про внесення змін до Законів України “Про центральні органи виконавчої влади” та “Про Кабінет Міністрів України”. Даний законопроект розроблено на виконання Стратегії реформування державного управління на період до 2021 року, плану пріоритетних дій Уряду на 2020 рік та пункту 27 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік з метою вдосконалення організації і порядку функціонування Кабінету Міністрів та центральних органів виконавчої влади, підвищення ефективності їх діяльності, 28 квітня 2021 року посилення ролі міністерств у процесі формування державної політики.

На сьогодні міністерства ще не стали єдиними центрами формування політики, оскільки інші центральні органи виконавчої влади продовжують здійснювати нормотворчу діяльність. Водночас європейська практика державного управління розмежовує функції розроблення та реалізації політики. У разі коли обидві функції виконуються одним органом, створюється потенційний конфлікт інтересів, оскільки політика може бути сформована для відображення інтересів органу, що її впроваджує. Звичайно, центральні органи виконавчої влади мають бути залучені до процесу розроблення політики, однак функції розробників проектів актів законодавства повинні виконувати міністерства.

Починаючи з 2018 року на державній службі впроваджено процеси управління результативністю. На підставі визначених завдань і ключових показників здійснюється щорічне оцінювання результатів службової діяльності державних службовців.

Постійне інвестування у професійний розвиток персоналу є важливою особливістю будь-якої сучасної організації. За минулий період реформування державного управління було вжито ряд заходів для планування та здійснення навчання на державній службі, зокрема запроваджено аналіз потреб у навчанні державних службовців, забезпечено конкуренцію між державними та недержавними закладами освіти, утворено Українську школу урядування. Однак забезпечення фінансування системи підготовки державних службовців залишається недостатнім; система не забезпечує своєчасне навчання щодо майбутніх пріоритетів розвитку державного управління.

Відповідно до Європейських принципів система органів виконавчої влади має бути чітко та ефективно організована, забезпечувати доступ до публічної інформації та захист прав громадян під час взаємодії з державними органами. У цій сфері можна виділити такі основні досягнення та проблеми, які потрібно розв'язати:

- у результаті проведення реформи у попередні роки оновлено організаційну модель апарату міністерств. Так, відповідно до встановлених єдиних вимог до

формування структури апарату міністерств, формування політики здійснюється в директоратах, що посилює спроможність міністерств до планування і реалізації реформ. На початок 2021 року утворено понад 90 директоратів. Утворення директоратів та формування їх кадрового складу у 2020 та 2021 роках уповільнилося внаслідок зупинення проведення конкурсів на посади державної служби та значного скорочення фінансування реформи у зв'язку із запровадженням обмежень з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2;

- відповідно до Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1013, продовжується поступове позбавлення міністерств невласливих їм функцій з реалізації політики, зокрема шляхом передачі відповідних функцій до існуючих або нових центральних органів виконавчої влади. Проте міністерства продовжують виконувати значний обсяг функцій з реалізації політики, що знижує потенціал міністерств до формування політики;

- актуальною залишається проблема низької ефективності планування діяльності центральних органів виконавчої влади, зокрема забезпечення орієнтації на результат, а не на процес, Основними причинами, які призвели до цього, є застаріле законодавство щодо державного планування та підзвітності, а також недостатня координація з реформою управління державними фінансами щодо планування та звітування центральних органів виконавчої влади в процесі формування та виконання державного бюджету.

Реформування державного управління передбачає підвищення ефективності надання адміністративних послуг. Активно розвивається мережа центрів надання адміністративних послуг та запроваджується надання електронних послуг. Проте доступність послуг та якість обслуговування в різних територіальних громадах відрізняється. Залишаються перешкоди до інтеграції окремих популярних послуг до центрів надання адміністративних послуг у зв'язку з надмірною централізацією повноважень щодо їх надання.

Значна кількість адміністративних послуг доступна в режимі он-лайн, зокрема “єМалятко”. У рамках реформи створено Єдиний державний веб-портал електронних послуг, а також систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів “Трембіта”, проте не в повному обсязі забезпечено обмін інформацією між реєстрами (базами даних) з використанням зазначеної системи.

Основна мета Стратегії полягає у побудові в Україні спроможної сервісної та цифрової держави, яка забезпечує захист інтересів громадян на основі європейських стандартів та досвіду.

Очікуваними результатами проведення реформи державного управління до 2025 року є:

- забезпечення надання послуг високої якості та формування зручної адміністративної процедури для громадян і бізнесу;

У документі говориться, що пріоритетом є розвиток сфери адміністративних послуг, для цього планується розвивати мережу ЦНАП і збільшувати перелік послуг, які вони надаватимуть. Один з напрямків - цифровізація.

Якщо зараз надається 120 цифрових послуг, то в 2022 році їх буде 130, а до 2025 року - 350. В тому числі, пенсійних адміністративних послуг буде надаватися 50% замість нинішніх 3%, а соціальних - 90% замість 50%.

При цьому, адмінпослуги, які зараз обходяться громадянам безкоштовно, можуть стати платними. У стратегії зазначено, що уряду буде подана методика розрахунку вартості адміністративних послуг та плати за них.

- формування системи професійної та політично нейтральної публічної служби, орієнтованої на захист інтересів громадян;

У документі сказано, що буде підвищуватися їх соціальний захист та матеріальне забезпечення. Що стосується зарплат, в стратегії йдеться, що вони стануть більш прозорими і передбачуваними (знизиться варіативна частина, яка залежить від рішення керівництва, скажімо, премії).

При цьому держчиновників будуть скорочувати. У стратегії зазначено, що "витрати на проведення реформи можуть покриватися шляхом оптимізації чисельності працівників органів виконавчої влади та ліквідації вакантних посад". Вимоги до чиновників будуть рости. Зокрема, за таким критерієм як "добросовісність". Держчиновникам також доведеться більше вчитися, а конкуренція за чиновницькі місця, як прогнозується, буде рости. Якщо зараз на посаді держслужби в середньому претендує три кандидати, то до 2025 року їх буде 15.

- розбудова ефективних і підзвітних громадянам державних інституцій, які формують державну політику та успішно її реалізують для сталого розвитку держави.[8]

Висновки. Таким чином метою цієї Стратегії є побудова в Україні спроможної сервісної та цифрової держави, яка забезпечує захист інтересів громадян на основі європейських стандартів та досвіду. Реформування системи державного управління буде здійснюється з урахуванням Європейських стандартів належного адміністрування, розроблених Програмою підтримки вдосконалення врядування та менеджменту (далі - Програма SIGMA) та викладених у документі "Принципи державного управління". Зазначений документ містить систему принципів і критерії оцінки державного управління, що базуються на основі міжнародних стандартів і вимог, а також кращих практик держав - членів ЄС та держав Організації економічного співробітництва та розвитку (далі - Європейські принципи). Ця Стратегія розроблена з урахуванням Європейських принципів та результатів проведеної у 2018 році експертами Програми SIGMA оцінки стану державного управління в Україні, а також

досвіду, набутого на попередньому етапі проведення реформи державного управління.

Розв'язання проблем у сфері державного стратегічного планування, зокрема проблем, пов'язаних з підготовкою і виконанням загальнодержавних програм та державних цільових програм, можливе шляхом розроблення і прийняття відповідного закону, посилення інституційної спроможності центральних органів виконавчої влади та розвитку компетенцій державних службовців у цій сфері. Відповідні завдання щодо розбудови системи державного стратегічного планування будуть виконуватися в рамках реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами.

Література:

1. Головатий Микола, Романенко Євген. Політика: реальність і гра: монографія / М. Ф. Головатий, Є. О. Романенко. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 276 с. Бібліогр.: с. 263–275.
2. Романенко Є.О. Електронний уряд - нова модель інформаційно-комунікативних відносин //Європейські перспективи = European perspective: наук. журн. / Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана, Харків. нац. ун-т внутрішніх справ, Захід.-регіонал. асоц. клубів ЮНЕСКО, Київ. міжнар. ун-т, Міжрегіональна акад. управління персоналом, Дип. акад. України, Ін-т стратегічних дослідж., Ін-т міжнар. відносин ЛНУ ім. І. Франка . – Київ: Юнеско Соціо - 2015. - №6. - с.75-79.
3. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII
4. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінет Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р.
5. Угода про фінансування «ЄС» Європейська Комісія «ЄС» програми: комплексного реформування державного управління в Україні» ENI/2016/039-569 від 19.12.2016р.
6. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142.
7. Про підготовку та реалізацію експериментального проекту щодо запровадження системи оплати праці державних службовців на основі класифікації посад: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.11.2020 р. № 1414-р.
8. Деякі питання реформування державного управління України: розпорядженням від 21 липня 2021 р. № 831 Кабінет міністрів України, схвалив Стратегію реформування державного управління України на 2022-2025 роки.

References:

1. Golovatyj Mikola, Romanenko Evgen. Politika: real'nist' i gra: monografija / M. F. Golovatyj, Є. О. Romanenko. Kii'v : Mizhregional'na Akademija upravlinnja personalom, 2021. 276 s. Bibliogr.: s. 263–275.
2. Romanenko Є.О. Elektronnij urjad - nova model' informacijno-komunikativnih vidnosin // Єvropejs'ki perspektivi European perspective: naukzhurn/ Kii'v. nac. ekon. un- t im. V. Get'mana, Harkiv. nac. un-t vnutrishnihsprav, Zahid.-regional. asoc. klubivJuNESKO Kii'v. mizhnar. un-t, Mizhregional'na akad.. upravlinnjapersonalom, Dip. akad. Ukraïni, In-t strategichnih doslidzh., In-t mizhnar. vidnosin LNU im. I. Franka . – Kii'v: Junesko Socio 2015. -№6. - s.75-79.
3. Pro derzhavnu sluzhbu: Zakon Ukraïni vid 10 grudnja 2015 roku № 889-VIII

4. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р.

5. Угода про фінансування Європейська Комісія «ЄС» програми: «Підтримка комплексного реформування державного управління в Україні» ENI/2016/039-569 від 19.12.2016р.

6. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142.

7. Про підготовку та реалізацію експериментального проєкту швидко запровадження системи оплати праці державних службовців на основі класифікації посад: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.11.2020 р. № 1414-р.

8. Деякі питання реформування державного управління України: розпорядженням від 21 липня 2021 р. № 831 Кабінет міністрів України, швалів Стратегію реформування державного управління України на 2022-2025 роки.